

ESG PRINCIPLES - A DRIVER OF SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT AND BUSINESS TRANSFORMATION

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

COLLECTION OF SCIENTIFIC ARTICLES

 <https://timeedu.uz/>

 24.10.2025 y.

2-TO'PLAM
2-MAXSUS SON/2025

“ESG tamoyillari – hududlarni barqaror rivojlantirish va biznesni transformatsiyalash drayveri” mavzusida Xalqaro ilmiy-amaliy anjumani ilmiy maqolalar va tezislari to‘plami. -T.: TMII, 2025. – 752 bet.

Ushbu to‘plamda mamlakatimizda iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish, ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish, iqlim o‘zgarishi oqibatlariga moslashish va ularni yumshatish, tabiiy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish, ESG tamoyillari asosida hududlar va sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishini ta’minlash, hududlarda “yashil” iqtisodiyotni qo‘llab-quvvatlashning samarali iqtisodiy mexanizmlarini joriy qilish, yirik va o‘rta biznes korxonalari faoliyatini transformatsiyalash va raqobatbardoshligini oshirish, sanoat korxonalarida chiqindilarni boshqarish va sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish, “yashil” texnologiyalar, sun’iy intellekt asosida atrof-muhitni muhofaza qilish, raqamli iqtisodiyot sharoitida mavjud sanoat ishlab chiqarishni raqamli transformatsiya qilish jarayonlarini jadallashtirish orqali ishlab chiqarish sanoatini “drayver” sohaga aylantirish istiqbollari hamda barqaror iqtisodiy o‘rta ta’minlashning turli yo‘nalishlariga bag‘ishlangan ilmiy tadqiqot materiallari keltirilgan.

To‘plamda keltirilgan materiallarning mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar va keltirilgan huquqiy-me’yoriy hujjatlarning haqqoniyligi, tanqidiy fikr-mulohazalar va takliflarga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

Сборник научных статей и тезисов Международной научно-практической конференции на тему «Принципы ESG – драйвер устойчивого развития регионов и трансформации бизнеса». – Т.: ТМII, 2025. – 752 с.

В сборнике представлены материалы научных исследований, посвященные устойчивому экономическому развитию нашей страны, диверсификации производства, адаптации к изменению климата и смягчению его последствий, повышению эффективности природопользования, обеспечению устойчивого развития регионов и промышленных предприятий на основе принципов ESG, внедрению эффективных экономических механизмов поддержки «зеленой» экономики в регионах, трансформации деятельности крупного и среднего бизнеса и повышению его конкурентоспособности, управлению отходами и развитию циклической экономики на промышленных предприятиях, охране окружающей среды на основе «зеленых» технологий, искусственному интеллекту, перспективам превращения обрабатывающей промышленности в «драйверную» отрасль за счет ускорения процессов цифровой трансформации действующего промышленного производства в условиях цифровой экономики, а также различным направлениям обеспечения устойчивого экономического роста.

Авторы сами несут ответственность за содержание представленных в сборнике материалов, достоверность содержащихся в нем статистических данных и представленных нормативно-правовых документов, а также за критические высказывания и предложения.

Tahrir hay’ati: i.f.n., dotsent Sh.K. Narbayev
i.f.n., professor I.S. Xotamov
i.f.d., professor Sh.I. Alibekov
i.f.d., professor V.P. Kuznetsov
i.f.f.d., dotsent N. Nosirova
i.f.f.d., dotsent D. Mamasoatov
assis. G. Axmedova
assis. A. Qudratxo‘jayev

Taqrizchilar: i.f.d., professor N.M. Maxmudov
i.f.d., professor A.A. Yadgarov

KIRISH SO‘ZI

ASSALOMU ALAYKUM, HURMATLI XALQARO ANJUMAN ISHTIROKCHILARI, AZIZ MEHMONLAR!

Sizlarni Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti hamda O‘zbekiston Ekologik Partiyasi Markaziy kengashi tomonidan tashkil etilayotgan mazkur Xalqaro ilmiy-amaliy anjumanda qutlashdan mamnunmiz!

Qadrli anjuman ishtirokchilari, bugun biz “ESG tamoyillari – hududlarni barqaror rivojlantirish va biznesni transformatsiyalash drayveri” mavzusida Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman o‘tkazmoqdamiz. Bugungi anjumanning asosiy maqsadi mamlakatimizda iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish, ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish, iqlim o‘zgarishi oqibatlariga moslashish va ularni yumshatish, tabiiy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish, ESG tamoyillari asosida hududlar va sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishini ta’minlash, hududlarda “yashil” iqtisodiyotni qo‘llab-quvvatlashning samarali iqtisodiy mexanizmlarini joriy qilish, yirik va o‘rta biznes korxonalari faoliyatini transformatsiyalash va raqobatbardoshligini oshirish, sanoat korxonalarida chiqindilarni boshqarish va sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish, “yashil” texnologiyalar, sun’iy intellekt asosida atrof-muhitni muhofaza qilish masalalari bo‘yicha amalga oshirilayotgan ishlar, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo‘llarini chiqur tahlil qilgan holda ilmiy amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan imzolangan qaror va farmonlar, Vazirlar Mahkamasi qarorlari, amalga oshirilayotgan islohotlar ushbu anjuman mavzusining naqadar dolzarbligini anglatadi. Yurtboshimiz tomonidan 2025-yilni “Atrof-muhitni asrash va “yashil” iqtisodiyot yili” deb nomlanishi hamda ushbu yo‘nalishda qabul qilingan Davlat dasturida belgilangan vazifalarning ijrosini ta’minlashda ma’lum ma’noda anjumanning ham o‘z hissasi bo‘ladi deb umid qilamiz.

Anjuman natijalaridan kutilayotgan ilmiy, ijtimoiy va iqtisodiy samaradorlik quyidagilarda o‘z ifodasini topadi:

Ilmiy samaradorlik – anjumandan kutilayotgan ilmiy-amaliy natija mamlakatimiz hududlarida barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta’minlash, sanoat korxonalarining atrof-muhitga bo‘lgan e’tiborini yanada kuchaytirish, biznes strategiyalarini takomillashtirish, shu bilan birga hududlar darajasida barqaror rivojlanishni amalga oshirish darajasini tahlil qilish, “atrof-muhit, jamiyat, boshqaruv” (ESG) tamoyillariga mos holda faoliyat ko‘rsatishlariga erishishning ustuvor yo‘nalishlarini tahliliy o‘rganish asosida olingan natijalarni umumlashtirib ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Ijtimoiy samaradorlik – muhokama qilinadigan masalalarning har birida ijtimoiy samara alohida o‘rin egallaydi. Chunki ESG-tamoyillarining asosiy xususiyati ham ijtimoiy sohaga yuqori darajada e’tibor qaratilishidadir. Shu jihatdan ijtimoiy samarani iqtisodiy jihatdan baholash, bu yo‘nalishda mavjud amaliyotlarni ilmiy tahlil qilishning konseptual yondashuvlarini ishlab chiqishga, hududlarda va biznes sohasida izchil islohotlarni amalga oshirish orqali jamiyatni rivojlantirish, aholining turmush darajasini yaxshilash, barqaror daromad manbalarini shakllantirish, tabiiy resurslar tejamkorligiga erishish asosida kelajak avlod uchun zahiralarini saqlab qolish, aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini takomillashtirishga xizmat qiladi.

Iqtisodiy samaradorlik - iqtisodiy faoliyatning faol ishtirokchilaridan biri ishlab chiqarish korxonalaridir, ular tomonidan mahsulot ishlab chiqarish jarayonida sezilarli darajada uglerod izi qoldiriladi. Shaffof va ekologik toza ma’lumotlarni taqdim etish atrof-

muhitni muhofaza qilish qonunchiligiga rioya qilish uchun zarurdir. Iqtisodiy samaradorlik jihatidan mavzu doirasida muhokama qilinadigan har bir masala katta ahamiyatga ega. Birinchidan, sohada qonunchilik bazasini mustahkamlash; ikkinchidan, korxonalarda ESG tamoyillarini joriy yetishning iqtisodiy samaradorligini baholash uslubiyotini ishlab chiqish; uchinchidan, hududlarning barqaror rivojlanishi uchun mavjud salohiyatini baholash va shu asosda sohalarni diversifikatsiya qilish imkoniyatining vujudga kelishi, to'rtinchidan, korxona va tarmoqlarni rivojlantirishda "yashil" investitsiyalarni jalb qilish hamda ulardan samarali foydalanishga keng yo'l ochiladi.

Albatta bunday o'zgarishlar, texnologik taraqqiyotga hamohang ravishda, qo'shimcha imkoniyatlarni ochishga va rivojlanishning yangi strategiyalarini ishlab chiqishga keng imkoniyatlar yaratmoqda.

Lekin shu bilan bir qatorda, iqtisodiyotni raqamlashtirish va bunday sharoitda biznesni rivojlantirish jarayonlarida, o'ziga xos muammolar va turli savollar ham yuzaga kelmoqda.

Bunday masalalarni o'rganib, uning yechimlarini topish uchun Toshkent menejment va iqtisodiyot institutining professor-o'qituvchilari tomonidan ham turli ilmiy tadqiqotlarni olib borish yo'lga qo'yilgan. Ularning tadqiqotlari natijalaridan - o'quv jarayonlarida, ta'lim sifatini oshirish maqsadlarida, keng foydalaniladi.

Bu o'z navbatida, institutda menejment, iqtisodiyot va axborot texnologiyalari sohalarida tayyorlanadigan malakali mutaxassislarning nafaqat nazariy bilimlarini, balki amaliy ko'nikmalarini ham oshirishga hizmat qiladi.

Bundan tashqari, institutda innovatsion dasturlar va loyihalar orqali talabalarni yangi texnologiyalar bilan tanishtirish, ularda raqamli iqtisodiyot va global biznes muhitida raqobatbardosh bo'lish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni shakllantirishga yordam beradi.

Xalqaro ilmiy-amaliy anjumanni o'tkazishda hamkorlik qilayotgan O'zbekiston Ekologik Partiyasi Markaziy kengashiga, anjumanda ishtirok etayotgan O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi, O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi, BMT ning UNDP loyihasi vakillariga, Federal davlat byudjeti oliy ta'lim muassasasi Kozma Minin nomidagi Nijniy Novgorod davlat pedagogika universiteti, Umumrossiya davlat adliya universitetining (VGUYU) Shimoliy-Kavkaz instituti (filiali), Umumrossiya davlat adliya universitetining (VGUYU) Rostov instituti (filiali), Kazpotrebsoyuz Karaganda universiteti, Kyungdong Universiteti (Koreya Respublikasi), tashkilot va korxonalarining mutaxassislari, xorijiy va mahalliy iqtisodchi olimlarga o'z minnatdorchiligimizni izhor qilamiz.

Bugun sizlarning e'tiboringizga taqdim etiladigan taqdimotlar va fikrlar - bizni zamonaviy iqtisodiyotning yangi talablariga mos keladigan biznes modellarni yaratishga ilhomlantiradi.

Biz bu jarayonda, o'z tajribamizni almashish va birgalikda muammolarni hal qilish uchun yangi g'oyalarni kashf etishni maqsad qilamiz.

Umid qilamanki, anjumanimiz samarali va foydali bo'ladi.

Har biringizning ishtirokingiz va hissangiz bu jarayonda juda muhim.

Keling, birgalikda yangiliklarga ochiq bo'lib, innovatsion yechimlarni izlaylik!

Bugungi anjuman ishiga va unda ishtirok etayotgan barcha ishtirokchilarning ilmiy-ijodiy faoliyatlariga ulkan muvaffaqiyatlar tilaymiz!

Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti rektori

X. Axmedov

MUNDARIJA / ОГЛАВЛЕНИЕ

I SHO‘BA. IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH, ISHLAB CHIQRISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH, IQLIM O‘ZGARISHI OQIBATLARIGA MOSLASHISH VA ULARNI YUMSHATISH, TABIIY RESURLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	11
HUDUDLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISH DASTURLARINI XALQARO STANDARTLAR TIZIMIGA MOSLASHTIRISH IMKONIYATLARI	
Abdulloyev A.J., N.K.Sharapova	11
АНАЛИЗ ГОТОВНОСТИ УНИВЕРСИТЕТОВ К ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ В ОБЛАСТИ УПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВЫМ ПРЕДПРИЯТИЕМ И РЕАЛИЗАЦИИ ESG-КОНЦЕПЦИИ	
Кузнецов В.П., Назарова Е.Н.	23
ЭКОНОМИКО-ПРАВОВОЙ КОНТРОЛЬ КАК МЕТОД ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ	
Алибеков Ш.И.	33
ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТАРКИБИНИ БОЗОР КОНЪЮНКТУРАСИ ЎЗГАРИШИГА МОС ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ	
Чариев К.А., Абдулазизов Ш.А.	37
BARQAROR RIVOJLANISHDA YASHIL ENERGIYA TEXNOLOGIYALARINING AHAMIYATI	
Asamxodjayeva S.Sh.	48
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISH JARAYONIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARINI KENGAYTIRISH ISTIQBOLLARI	
Meyliqulov Sh.X.	56
МЕХАНИЗМЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТЬЮ В КОМПАНИЯХ	
Киясов Б.Н.	60
РАЗРАБОТКА И ВНЕДРЕНИЕ СИСТЕМЫ КРІ ДЛЯ УПРАВЛЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ СОТРУДНИКОВ НА ПРЕДПРИЯТИИ	
Ўқбар Айдын	66
TO‘QIMACHILIK KORXONALARIDA INNOVATSION XATARLARNI BOSHQARISH VA HUDUDIY “YASHIL” IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	
Rashidov J.X.	72
“QURILISH SOHASI FAOLIYATIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINI TAKOMILLASHTIRISH”	
Alimov O.S.	82
O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI MAKROIQTISODIY BARQAROR RIVOJLANTIRISH TANHILI	
Nazirova S.X.	89
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ПРОИЗВОДСТВА ОДЕЖДЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	
Ахмедова Г.А.	99
ОПТИМИЗАЦИЯ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ ПРЕДПРИЯТИЙ МАШИНОСТРОЕНИЯ В НИЖЕГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ НА ПРИМЕРЕ КОМПАНИИ «ГРУППА ГАЗ»	
Лаврентьева Е.В., Пахомичева А.С.	107
БЕРЕЖЛИВОЕ ПРОИЗВОДСТВО КАК ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ МАШИНОСТРОЕНИЯ	
Лаврентьева Е.В., Султанова Л.Л.	113
ТЕНДЕНЦИИ И ПРОБЛЕМЫ РОССИЙСКИХ РЕГИОНОВ ПО ВНЕДРЕНИЮ ESG – СТАНДАРТОВ	
Набоков В.И., Некрасов К.В.	121
ЎЗБЕКИСТОНДА КИРУВЧИ ТУРИЗМНИ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНТИРИШДА АУТСОРСИНГ ХИЗМАТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ЗАРУРАТИ	
Рискулов Р.Б.	125
KORXONADA BREND EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING ILMIY-USLUBIY JIHATLARI	
Sa’dulloyev H.I.	134

RAQAMLI IQTISODIYOTNING MAMLAKAT IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA’SIRI VA “RAQAMLI O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASINI AMALGA OSHIRISHDAN KUTILAYOTGAN NATIJALAR TAHLILI	
Sharipova Sh.B.	140
O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	
Sharipov I.B.	147
РАЦИОНАЛЬНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ ТЕРРИТОРИИ ДЕХКАНСКИХ ХОЗЯЙСТВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ГЕОИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ	
Ашуров А.Ф.	155
II SHO’BA. “YASHIL” TEXNOLOGIYALAR, SUN’IY INTELEKT VA ENG YAXSHI TEXNOLOGIYALAR (BAT) ASOSIDA ATROF-MUHITNI MUHOFAZA QILISH	164
OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION MENEJMENTNI RIVOJLANTIRISH: RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYA QILISH YO‘LLARI	
Yuldashev I.B.	164
ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ МОДЕЛЬ «УНИВЕРСИТЕТ 4.0»: ПОДГОТОВКА КАДРОВ ДЛЯ ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ В УСЛОВИЯХ НИЗКОУГЛЕРОДНОГО ПЕРЕХОДА	
Кузнецова С.Н., Цыбуцинина И.Е., Фролов Ю.С., Горев Н.А.	168
SUN’IY INTELEKT VA REAL VAQT TIZIMLARI ASOSIDA HUDUDIY AVTOMOBIL YO‘LLARI MUHANDISLIK INSHOATLARINI LOYIHALASH JARAYONINI MODELLASHTIRISH	
Norinov M.U., Zikrayev A.A.	177
REAL VAQT TIZIMLARI VA SUN’IY INTELEKT ASOSIDA EKOLOGIK MONITORINGNI AVTOMATLASHTIRISHNING ILMIY-ASOSIY YO‘NALISHLARI	
Ergashev O.M.	186
ИКЛИМ ЎЗГАРИШЛАРИ ШАРОИТИДА АГРАР СОҲАНИ БАРҚАРОР РИВОЖЛАНТИРИШДА СУҒУРТА МЕХАНИЗМИНИНГ РОЛИ	
Вахобов А.Р.	195
ИНСОН ВА АТРОФ-МУҲИТ УЙҒУНЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ ЙЎЛЛАРИ.	
Йўлдошев Н.Қ.	202
SUN’IY INTELEKTDAN ATROF-MUHITNI MUHOFAZALASHDA FOYDALANISH	
Nasriddinov I.X., Tulyaganov E.J.	209
O‘ZBEKISTONDA KO‘ZI OJIZ SHAXSLARNING IQTISODIY FAOLLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR VA TEXNOLOGIK IMKONIYATLAR	
Isayev K.A., Qurbanov A.G’.	215
ЧОРВАЧИЛИК ХЎЖАЛИКЛАРИ ВА УЛАРГА ХИЗМАТ КЎРСАТУВЧИ СУБЪЕКТЛАР ЎРТАСИДА КООПЕРАЦИЯ МУНОСАБАТЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ АҲАМИЯТИ	
Худайбердиев Ў.Э.	221
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA TIZIMI RIVOJLANISHI SHAROITIDA BIZNESNI BOSHQARISH VA TASHKIL QILISH	
Kambarova Sh.M.	228
BARQAROR INVESTITSİYALAR VA ESG ME’ZONLARI: NAZARIY TAHLIL	
Maxmasobirova N.U.	235
“O‘ZBEKISTON SANOAT TARMOQLARIDA ESG TAMOIYLLARIGA ASOSLANGAN BOSHQARUV MECHANIZMLARINI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH”	
Rusatamov Z.X.	241
THE ROLE OF ESG PRINCIPLES IN ATTRACTING INSTITUTIONAL INVESTORS IN CORPORATE GOVERNANCE	
Sadikova M.A.	249
OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY DIVERSIFIKATSIYANING O‘RNI	
Daminova O.M.	254
КОНФУЦИАНСКИЕ ИДЕИ В КОРПОРАТИВНОМ УПРАВЛЕНИИ УЗБЕКИСТАНА	
Нарзуллаева Г.С., Сайфуллаева М.И., Носирова Н.Д.	262
YASHIL TEXNOLOGIYALAR VA SUN’IY INTELEKTNING SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI AHAMIYATI	
Yakubova U.A.	278

HUDUDLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY–INSTITUTSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA BU YO‘NALISHDAGI DAVLAT SIYOSATI	
Qo‘chqorova M.U.	284
INKLYUZIV IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI FAOLIYATI RIVOJLANISHINING XORIJIY TAJRIBALARI	
Qurbanov A.G‘.	291
GLOBAL BIZNESDA INNOVATSIYALAR VA ULARNING XUSUSIYATLARI	
Murtazaev O.O.	298
SANOAT KORXONALAR BARQAROR RIVOJLANISHINING NAZARIY-USLUBIY JIHATLARI	
Ismatulloeva M.F.	304
TRANSPORT XIZMATLARINI IQTISODIYOTDA TUTGAN O‘RNI VA VAZIFALARI	
Karimova Sh.U.	311
ФИНАНСОВОЕ ОЗДОРОВЛЕНИЕ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ АГРОБИЗНЕСА КАК ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ И СОКРАЩЕНИЯ БЕДНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ	
Адиллов Ш.Ш.	315
III SHO‘BA. ESG TAMOIYILLARI ASOSIDA HUDUDLAR VA SANOAT KORXONALARINING BARQAROR RIVOJLANISHINI TA‘MINLASH YO‘NALISHLARI.....	325
“SANOAT-5.0” VA BARQARORLIK: ASOSIY TENDENSIYALAR VA MUAMMOLAR	
Xotamov I.S., Qudratxo‘jayev A.K.	325
ФИНАНСОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ НАСЕЛЕНИЯ КАК ДРАЙВЕР УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	
Мырзалиева Г.А., Байкенжеева Д.Б.	334
QISHLOQ XO‘JALIGIDA RESURSLARDAN OQILONA FOYDALANISH YO‘LLARI	
Asamxodjayeva Sh.Sh., Qodirov S.Q.	341
ESG TAMOIYILLARI HUDUDIY IQTISODIY SIYOSATDA: BARQAROR RIVOJLANISHNING YANGI PARADIGMASI	
Zaynutdinov I.S.	348
ESG TAMOIYILLARI ASOSIDA SANOAT CHIQINDILARINI QAYTA ISHLASHNING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA‘SIRI	
Yusupov U.M.	353
AGLOMERATSIYALARNING “YASHIL” IQTISODIYOT RIVOJLANISHIGA TA‘SIRI	
Mardonov Sh.	362
O‘ZBEKISTON UZUMCHILIK KORXONALARINING EKSPORT SAMARADORLIGIGA EKO-MARKETING TA‘SIRINI TAHLIL QILISHDA SUN‘IY INTELLEKT VA MASHINAVIY O‘RGANISHGA ASOSLANGAN YANGI EKONOMETRIYA YONDASHUVI	
Usmonova Diyora Mahmud qizi	367
O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA SANOATNI TUTGAN O‘RNI.....	379
Matchanova Ma‘rifat Ikramovna.....	379
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISH JARAYONIDA RAQAMLI BANK XIZMATLARINI KENGAYTIRISH ISTIQBOLLARI	
Meyliqulov Sh.X.	384
AVTOMOBILSOZLIKDA MAHALLIYLASHTIRISHNI RIVOJLANTIRISHDA IKKINCHI DARAJALI YETKAZIB BERUVCHILARNING O‘RNI VA ULARNI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI	
Qobilov R.Sh.	388
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МОДЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ В КОМПАНИЯХ	
Аділ Ф.С.	392
ВНЕДРЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ МОДЕЛЕЙ И МЕТОДОВ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ В КОМПАНИЯХ	
Жолдасова А.Б.	397
ЭФФЕКТИВНЫЕ МЕТОДЫ РАЗРЕШЕНИЯ КОРПОРАТИВНЫХ КОНФЛИКТОВ	
Кемпірәлі Е.Қ.	404
РЕИНЖИНИРИНГ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ: ШАГИ К ИХ АВТОМАТИЗАЦИИ	
Пернебаев Е.Б.	409
ВНЕДРЕНИЕ СОВРЕМЕННОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ КОРПОРАТИВНЫМИ ИЗМЕНЕНИЯМИ НА ПРЕДПРИЯТИИ	

Рахатова Ж.Н.	414
HUDUDLARNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-INSTITUTSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA BU YO'NALISHDAGI DAVLAT SIYOSATI	
Musulmonova Sh., Hikmatov M.	422
SANOAT KORXONALARIDA ESG TAMOYILLARINI JORIY ETISHNING MILLIY VA XORIJIY TAJRIBASI	
Toxirov J.M.	426
GREEN CAR: QISHLOQ XO'JALIGIDA NAZORATNI YENGILLASHTIRUVCHI AQLLI ROBOT	
Qurbonov Sh.B.	434
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK SANOAT ZONALARI FAOLIYATINING TAHLILI	
Baxromov A.B.	437
XALQARO AUDIT STANDARTLARIGA MUVOFIQ AUDITORLIK TEKSHIRUVLARINI YTKAZISH MASALALARI	
Ahmadjonov A.K.	443
ЎЗБЕКИСТОНДА ДАВЛАТ ИШТИРОКИДАГИ КОРХОНАЛАРНИ ESG-ТРАНСФОРМАЦИЯ ҚИЛИШ: ИНСТИТУЦИОНАЛ АСОСЛАР, ХАЛҚАРО СТАНДАРТЛАР ИНТЕГРАЦИЯСИ ВА РИВОЖЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ	
Ashurov Z.A.	448
IV SHO'BA. KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI TRANSFORMATSIYALASH VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	459
KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARI EKSPORT FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	
Mamasoatov D.R.	459
РЕСТРУКТУРИЗАЦИЯ В СФЕРЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЗАНЯТОСТИ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: АНАЛИЗ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА РЫНОК ТРУДА	
Abduraimova N.P.	464
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA BIZNES JARAYONLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLASHTIRISHDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI	
Suyunov Y.B.	479
АРАБСКАЯ РЕСПУБЛИКА ЕГИПЕТ НА ПУТИ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ	
Ziyadullaeva L.C.	487
THE IMPACT OF THE CHINA-KYRGYZSTAN-UZBEKISTAN RAILWAY ON UZBEKISTAN'S ECONOMIC DEVELOPMENT: MECHANISMS, EFFECTS, AND POLICY RESPONSES	
Ye Maoqing.	492
XORIJIY INNAVATSION INVESTITSIYALARNI JALB ETISH DOLZARBLIGI	
Tulyaganov E.J., Ubaydullayeva G.E.	502
QURG'OQCHIL MINTAQALARDA KICHIK AGROBIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	
Qulliyev O.A.	507
BANKLARNING MOLIVAVIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA KAPITAL VA AKTIVLAR RENTABELLIGINING AHAMIYATI	
Alimjanova D.S.	516
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИЯМИ В БИЗНЕС-СФЕРЕ	
Rahymjanova A.A.	519
MAMLAKATIMIZDA EKSPORT JARAYONLARINI BARQARORLASHTIRISH OMILLARI	
Abdvaliyev Sh.X.	524
SANOAT KORXONALARIDA HR MENEJMENT TIZIMINI JORIY ETISH VA XODIMLARNI BOSHQARUV HOLATI TAHLILI	
Toshtemirov S.G'.	534
INSON RESURSLARINI BOSHQARISHDA MOTIVATSIYA TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	
Abdufattoxova H.	539
AVTOMATLASHTIRILGAN BUYUMLARNI SARALOVCHI ROBOTLAR	
G'ulomov X.A.	545

APPLICATION OF ESG PRINCIPLES AS A WAY TO INCREASE COMPETITIVENESS IN THE MANAGEMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES	
Kurbanov U.A., Kurbanova Sh.Y., Alimova D.T.	548
ЦИФРОВИЗАЦИЯ ЭКОНОМИКИ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА РЫНОК ТРУДА.	
Фарходова Ш.Ш.	554
СОВРЕМЕННЫЕ НОВЕЙШИЕ ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ И БИЗНЕСЕ: РОЛЬ В СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ РК	
Агабекова Ш.Н., Бокушева С., Байкенжеева Д.Б.	557
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ В РЕГИОНАХ КАЗАХСТАНА: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ	
Жартай Ж.М., Саттыбаева Д.М., Рахимова А.Н., Никкель Л.Д.	565
O‘ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH: MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR	
Vahangurov O.O.	571
O‘ZBEKISTONNING YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISH YO‘LLARI VA USTUVORLIKLARI	
Luqmanov B.M.	577
KAPITAL TANQISLIGI SHAROITIDA MOLIVAVIY RESURLARNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH	
Arziyev S.	585
V SHO‘BA. ESG STANDARTLARIGA MOS KELADIGAN INVESTITSIYA LOYIHALARINI QO‘LLAB-QUVVATLASH, DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK VA XALQARO MOLIVA INSTITUTLARI	590
SANOAT KLASTERLARI – SANOAT SALOHİYATINI OSHIRISHNING STRATEGİK YO‘NALISHI SIFATIDA	
Sobirov A.A.	590
АНАЛИЗ ВА СИНТЕЗ МЕТОДЛАРИНИНГ ЭВОЛЮЦИЯСИ	
Дусмуратов Р.Д., Носирова Н.Ж.	597
ESG-ФАКТОРЫ В ПРИНЯТИИ ИНВЕСТИЦИОННЫХ РЕШЕНИЙ: ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ	
Ким Л.Н., Елтаев Н.К.	606
КЛЮЧЕВЫЕ АСПЕКТЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ПОДДЕРЖКИ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ НА ПРИМЕРЕ НИЖЕГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ	
Ремизова И.В.	614
TIJORAT BANKLARIDA DAVLAT MAQSADLI DASTURLARINI MOLIVALASHNING ILG‘OR XORIY TAJRIBALARI	
Shodiyev Sh.S.	620
ВЛИЯНИЕ ЗЕЛЁНЫХ ИНВЕСТИЦИЙ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВ	
Усманова Ю.	623
YASHIL ENERGETIKA SOHASIDA INVESTITSIYALARNING ROLI	
Primov S.F.	632
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИХ РЕСУРСОВ В РАМКАХ ЗЕЛЕННЫХ РАБОЧИХ МЕСТ	
Хувайдуллаева И.Х.	638
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INVESTITSIYALARNI JALB QILISH	
Primov S.F.	642
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИНИНГ ФАОЛИЯТИДА УЧРАЙДИГАН РИСКЛАР ВА УЛАРИНИ БАРТАРАФ ЭТИШ ЙЎЛЛАРИ	
Хусанбоев А.Ғ.	647
ВЛИЯНИЕ ПРИНЦИПОВ ESG НА РЕЗУЛЬТАТЫ ПЕРВИЧНОГО ПУБЛИЧНОГО РАЗМЕЩЕНИЯ АКЦИЙ: КОМПЛЕКСНЫЙ АНАЛИЗ	
Сайдуллаев Ш.	653
РАНВАР КАДРЛАРИНИНГ БОШҚАРУВ КОМПЕТЕНСИЯЛАРИНИ РИВОJЛАНТИРИШДА RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O‘RNI	
Olimov S.A.	660
MILLIY IQTISODIYOTDA KICHİK TADBIRKORLIKNING O‘RNI VA AHAMIYATI	
Kurbanova Sh.Y., Yusupov A.A.	667
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ТРАНСФОРМАЦИЮ БИЗНЕС-МОДЕЛЕЙ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ	

Koptaeva G.I., Bekebaeva M.O.	672
HUDUDLAR TASHQI IQTISODIY STRATEGIYALARINI SHAKLLANTIRISHNING XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI	
Toshboyev M.M.	680
QISHLOQ XO'JALIGIDA KLASSTERLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA DAVLAT SUBSIDİYALARINING AHAMIYATI	
Yuldasheva D.K.	689
O'ZBEKISTONDA JISMONIY TARBIYA VA SPORTNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY-IJTIMOIIY AHAMIYATI	
Mamatov M.N.	699
RAQAMLI-ELEKTRON PULLAR VA KRIPTOVALYUTALAR FARQLARI	
Matchanov T.M., Matchanova M.I.	703
AXBOROT TIZIMLARI XUSUSIYATLARI	
Norinov M.U., Abdulxamid A.I., Oripov O.I., Madaminov F.R.	709
CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH SANOATI VA ATROF-MUHITGA SALBIY TA'SIRINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	
Tursunqulov Sh.R.	715
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA ISHLAB CHIQARISHNI DIVERSIFIKATSIYA QILISH VA IQLIM O'ZGARISHI OQIBATLARIGA MOSLASHISH MEXANIZMLARI	
Abduraxmanova Z.T., Rustamova M.M.	722
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ORQALI SANOATDA EKOLOGIK SAMARADORLIKNI OSHIRISH	
Hasanov H.X.	727
SHADOW ECONOMY EXPOSED: THE HIDDEN FORCES SHAPING ECONOMY.	
Arziev Sh.R.	735
TIJORAT BANKLARIDA INNOVATSION MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH MEXANIZMLARI	
Axmedova D.B.	741

14. Gereffi G. International trade and industrial upgrading in the apparel commodity chain[J]. Journal of International Economics, 1999, 48(1):37-70.

XORIJIY INNAVATION INVESTITSİYALARNI JALB ETISH DOLZARBLIGI

Tulyaganov Erkabay Jumabekovich

Angren universiteti “Iqtisodiyot va moliya” kafedrası dotsenti

E-mail: tulyaganoverkabay@gmail.com

Orcid: [0009-0009-7814-5529](https://orcid.org/0009-0009-7814-5529)

Ubaydullayeva Gulchexra Erkabayevna

kafedra o‘qituvchisi

E-mail: ubaydullayevagulchehrazafar@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada Yangi O‘zbekiston iqtisodiyotida xorijiy investitsiya mablag‘larining ahamiyati, ularning jalb qilinishi, investitsiya siyosatining hozirgi holati va istiqbollari tahlil qilingan. Xorijiy innovatsion investitsiyalarni jalb qilish, ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish, fan va texnika yutuqlarini joriy etish, hamda makroiqtisodiy barqarorlikni ta‘minlashda muhim omil sifatida baholanadi. SHuningdek, innovatsion loyihalarni samarali tanlash va boshqarish, investitsiya muhitini takomillashtirish yuzasidan takliflar berilgan.

Kalit so‘zlar: Xorijiy investitsiyalar, innovatsion investitsiyalar, modernizatsiya, yangi texnika va texnologiyalar, iqtisodiy islohotlar, investitsiya siyosat, makroiqtisodiy barqarorlik, ilmiy-tadqiqot faoliyati.

Аннотация. В статье рассматривается значение иностранных инвестиций в экономике Нового Узбекистана, анализируется текущее состояние инвестиционной политики и её перспективы. Особое внимание уделено привлечению иностранных инновационных инвестиций для модернизации производственных процессов, внедрения научно-технических достижений и обеспечения макроэкономической стабильности. Также представлены предложения по совершенствованию управления инновационными проектами и инвестиционной среды.

Ключевые слова. Иностранные инвестиции, инновационные инвестиции, модернизация, новые технологии, экономические реформы, инвестиционная политика, макроэкономическая стабильность, научно-исследовательская деятельность.

Annotation. This article analyzes the significance of foreign investment in the economy of New Uzbekistan, focusing on the current state and prospects of investment policy. It emphasizes the importance of attracting foreign innovative investments to modernize production processes, implement scientific and technological achievements, and ensure macroeconomic stability. Additionally, the article provides suggestions on improving the management of innovative projects and creating a favorable investment climate.

Keyword: Foreign investments, innovative investments, modernization, new technologies, economic reforms, investment policy, macroeconomic stability, scientific research activities.

Kirish

Global iqtisodiyotda kechayotgan innovatsion jarayonlar, texnologik rivojlanish va raqobatning kuchayishi xorijiy investitsiyalarni, ayniqsa innovatsion yo‘nalishdagi sarmoyalarni jalb etishni har bir davlat uchun strategik muhim vazifaga aylantirmoqda. O‘zbekistonda ham iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish,

raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarish va eksport salohiyatini oshirish maqsadida xorijiy innovatsion investitsiyalarni jalb etish ustuvor yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada xorijiy innovatsion investitsiyalarni jalb etishning ahamiyati, amaldagi holati va istiqbolli takliflar tahlil qilinadi.

Xorijiy innovatsion investitsiyalarni jalb qilinishi nafaqat ishlab chiqarish jarayonini yanada rivojlantirish uchun, balki innovatsion investitsiyalashtirish asosida ishlab chiqarish vositalarining unumdorligi yuqori bo‘lgan ishlab chiqarish texnika va texnologiyalarini takomillashtirishda muhim o‘rin tutadi.

Ushbu tadqiqotni amalga oshirishda qiyosiy tahlil, statistik ma’lumotlarni chuqur tahlil qilish, mavjud qonunchilik asoslarini o‘rganish hamda xorijiy mamlakatlar tajribasini solishtirma o‘rganish kabi ilmiy usullardan foydalanildi. Tahlil ob’yekti sifatida 2020–2025 yillarda O‘zbekistonga jalb etilgan xorijiy investitsiya loyihalari, xususan innovatsion sohalarga oid kelishuvlar olindi.

Xorijiy investitsiyalarini jalb etish 2025- yilning birinchi uch oyida 8,7 mlrd dollarni tashkil etgan bo‘lsa, birinchi yarim yilda 18 mlrd dollar va yil oxirigacha uning miqdorini 42 mlrd dollargacha yetkazish ko‘zda tutilgan. Investitsiyalarni jalb etish va ularning manfaatdorlik darajalarini ta’minlash respublikada olib borilayotgan innovatsion siyosat maysadlariga bog‘liq. Shu jihatdan ham innovatsion faoliyatlarni xorijiy investitsiyalar asosida bozor iqtisodiyoti talablariga javob beradigan darajada olib borishni ta’minlash zarur.

Xorijiy sub’yektlarning innovatsiya investitsiyalarini jalb etishda:

- Innovatsion investitsiyalashtirishda tarmoq yo‘nalishlarini aniqlashga, mahsulotning qaysi turlarini ishlab chiqarishga va qanday, qay darajada, qaysi yo‘nalishda ilmiy yangiliklarni olib borishni aniq ichki ishlab chiqarish zarur bo‘lgan holatlardan kelib chiqishga;

- Innovatsion investitsiyalashtirishning istiqbolli maqsadi ishlab chiqarilayotgan ilmiy yangiliklardan yoki ishlab chiqarishga jalb qilinayotgan xorijiy mamlakatlar texnika va texnologiyalaridan samarali foydalanishga asoslanishi kerak. Xususan,

- 2025- yilning birinchi yarim yilligida xorijiy investitsiyalar hajmi 18 mlrd dollarni tashkil etdi, yil oxirigacha bu ko‘rsatkich 42 mlrd dollarga yetkazilishi rejalashtirilgan.

- Innovatsion investitsiyalarning asosiy qismi qayta tiklanuvchi energiya, raqamlashtirish, farmatsevtika va yuqori texnologiyali ishlab chiqarish tarmoqlariga yo‘naltirilmoqda.

- Innovatsion investitsiyalar asosida joriy etilgan loyihalarining 60%i mahalliy ishlab chiqarish samaradorligini oshirdi va yangi ish o‘rinlari yaratdi.

Bozor iqtisodiyoti sharoiti jarayonida xorijiy investorlar innovatsion mablag‘larini jalb etish, ichki iqtisodiyotni rivojlantirishda ularning muqobil faoliyat olib borishini ta’minlaydi.

Respublikada olib borilayotgan investitsiya siyosati iqtisodiyotda makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga qaratilgan. Bu to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev investitsion muhitni yaxshilash uchun amalga oshirilayotgan ishlar to'g'risida gapirar ekan: – “Biz mamlakatimizda investitsiya va biznes muhitini tubdan yaxshilash, bu yo'ldagi to'siqlarni bosqichma-bosqich bartaraf etish uchun qat'iy qadamlar tashladik” degan edi.

Respublika iqtisodiyotining makroiqtisodiy barqarorlikda rivojlanishi investitsiya va innovatsiya siyosatiga bog'liq. U ko'p bosqichli bozor iqtisodiyoti talablariga asoslangan milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlashga, ishlab chiqarish vositalarini innovatsion mablag'lardan unumli foydalanish asosida modernizatsiya qilishga, yangilashga, iqtisodiy mintaqalar mahalliy resurslardan unumli foydalanish asosida ish kuchi bandligi darajasini oshirishga, ular o'rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy tafovutlarni tugatishga, eksportga mos mahsulotlarni ishlab chiqarishga, milliy iqtisodiyotga import mahsulotlarining kirib kelishini kamaytirishga, erkin raqobat muhitini shakllantirishga, jahon iqtisodiyoti talablariga javob bera oladigan infratuzilma sharoitlarini yaratib berishga e'tiborni kuchaytirish lozim.

Xorijiy investitsiya mablag'larini jalb etish uchun zarur bo'lgan qonunlarning qabul qilinishi respublika iqtisodiyotiga ularni jalb etish uchun yetarli shart-sharoitlarning borligini ifoda etadi.

Qabul qilingan “Investitsiya faoliyati”, “Xorijiy investorlarni himoya qilish va kafolatlash” (1997 yil), “Investitsion loyihalarni qo'shimcha rag'batlantirish” (1998 yil) to'g'risidagi birinchi Prezident I.A.Karimov farmonlari bu muammoga qanday e'tibor berilayotganini yana bir bor tasdiqlaydi.

Xorijiy investitsiyalar milliy iqtisodiyoti va faoliyatini rivojlantirish bilan bog'liq jozibadorlik darajalarini oshirish uchun ishlab chiqarish infratuzilmalarini yaratish xorijiy investorlar faoliyatlarining qonunlar darajasida davlat tomonidan kafolatlanishi va rag'batlantirish tizimini takomillashtirib borish kerak.

Hozirgi kunda xorijiy innovatsion investitsiyalarni jalb etish nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, balki mamlakatda innovatsion muhitni shakllantiradi. Bunda davlat tomonidan kafolatlangan huquqiy asoslar, yer resurslarining shaffof taqsimoti, raqamli infratuzilmaning mavjudligi muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. SHavkat Mirziyoyev ta'kidlaganidek, “investitsiya o'zi kelmaydi, uni jalb etish kerak.” Mana shu yondoshuv investitsion siyosatning markazida bo'lishi shart.

Innovatsion investitsiya loyihalarini amalga oshirish jarayonida xorijiy davlatlarning kreditlash tizimini takomillashtirish bu mablag'larni o'z vaqtida kreditorlarga qaytarish mexanizmlarini takomillashtirish zarur.

Innovatsion investitsiya mablag'larni jalb etishda innovatsion loyihalarni tanlov asosida eng samarali va arzonidan foydalanish zarur.

Innovatsion investitsiyalashtirishni faqat ichki investitsiya mablag‘lari hisobiga amalga oshirib bo‘lmaydi. Buning obe‘ktiv va sub‘yektiv sabablari mavjud. Obe‘yektiv sabablardan bizning fikrimizcha sobiq tizimdan qolgan sanoat korxonalari faqat xom ashyo mahsulotlari ishlab chiqarishga asoslangan sube‘ktiv sabablardan, respublikada yetarli darajada iqtisodiyotning barcha sanoat tarmoqlari bo‘yicha tugallangan siklda mahsulotlar ishlab chiqarishning to‘liq shakllanmaganligidir.

Bunday xolat xorijiy investorlar mablag‘larini jalb etish bilan xal etilishi mumkin. Amerikalik iqtisodchi Piter Draker o‘z vaqtida har qanday biznes 2 funksiyaga, investitsiya va innovatsiyaga bog‘liq degan.

Demak, yuqoridagi tahlillar asosida shunday xulosalarga kelishimiz mumkin:

- respublika milliy iqtisodiyoti tarmoqlari o‘rtasida zarur bo‘lgan nisbatlarni o‘rnatish va uning barqaror rivojlanishini ta‘minlash xorijiy investitsiya mablag‘larini iqtisodiyotga va innovatsiya faoliyatlariga ajratilgan mablag‘lari miqdoriga bog‘liq;

- xorijiy innovatsiya mablag‘larini respublika milliy iqtisodiyotiga jalb etish uning strategiyasiga va uni amalga oshirish bilan bog‘liq bo‘lgan taktikasiga asoslanadi;

- milliy iqtisodiyotda innovatsion jarayonning rivojlanishi uchun zarur bo‘lgan ilmiy xodimlar va malakali mutaxassislar bilan ta‘minlanish darajasiga bog‘liq;

- innovatsiyalashtirish va innovatsion investitsiyalashtirish mustaqil iqtisodiy kategoriyalar bo‘lsada, ular samaradorlik darajalarining o‘sib borishi bir birlariga bog‘liqdir.

Milliy iqtisodiyotni mikro va makro iqtisodiy barqarorlikda rivojlantirishni ta‘minlash, ishlab chiqarish tarmoqlarida innovatsion faoliyatlarni rivojlantirish uning asosiy yo‘nalishlari bo‘lgan ishlab chiqarish vositalarini yetkazib beruvchi tarmoqlarida rivojlantirish zarur deb hisoblaymiz. Respublikada innovatsion ilmiy-tadqiqot ishlarini va mavjud bo‘lgan ishlab chiqarish resurslarni takomillashtirib borishdan maqsad jamiyat a‘zolarining iste‘mol talablari uchun sifatli va zarur miqdorda mahsulotlar ishlab chiqarish va xizmatlar ko‘rsatishdan iboratdair.

Bu belgilangan ijtimoiy-iqtisodiy maqsadlarni bajarish uchun quyidagilarga e‘tiborni kuchaytirish zarur:

- iqtisodiy mintaqalarga yo‘naltirilgan investitsiya mablag‘laridan shu mintaqalarning mahalliy tabiiy resurslarini e‘tiborga olgan xolda foydalanish, uning zarur darajadagi qismini innovatsion ishlarni tashkil etishga yo‘naltirish;

- iqtisodiy mintaqalarda ishlab chiqarish jarayonin eksport bilan bog‘liq bo‘lgan tarmoqlarda innovatsion ishlarni olib borish evaziga ularning eksport saloxiyatlarini oshirish;

- innovatsion faoliyatlarini rivojlantirish asosida ishlab chiqarish jarayonini innestitsiyalashtirish asosida ishlab chiqarish;
- harajatlarini kamaytirish, tejamkorlik asosida ishlab chiqarish samaradorligini oshira borish;
- ilm va fan taraqqiyoti asosida iqtisodiyot tarmoqlarini yangi jahon standartlariga javob beradigan ishlab chiqarish texnika va texnologiyalari bilan ta'minlash;
- xorijiy davlatlar innovatsion investitsiyalarini jalb etish mexanizmlarini xalqaro jahon standartlari asosida takomillashtirish;
- innovatsion investitsiya mablag'laridan samarali foydalanishni boshqarishni takomillashtirib borish zarur.

Chunki bozor iqtisodiyoti sharoitida asosiy talab bu ishlab chiqarish x harajatlarini kamaytirish va olinayotgan foyda darajasining o'sib borishini ta'minlashdir. Innovatsion faoliyatlarining asosiy vazifalari ana shu muammolarni hal etishga qaratilgan.

Xorijiy innovatsion investitsiya mablag'larining jalb qilinishi iqtisodiy tarmoqlarning tarkibiy tuzilishlarini takomillashtirishni ta'minlaydi. Ishlab chiqarish sube'ktlarida innovatsion faoliyatlarini olib borilishi innovatsion investitsiya resurslarning yiriklashuvini va ulardan zaruriy yo'nalishda foydalanuvni ta'minlaydi. Bu esa o'z navbatida ishlab chiqarish sube'ktlarida mavjud bo'lgan texnika va ishlab chiqarish texnologiyalaridan samarali ravishda foydalanishni ta'minlaydi.

Xulosa va takliflar

Xorijiy innovatsion investitsiyalar milliy iqtisodiyotni rivojlantirish, ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni jalb qilish va fan-texnika yutuqlarini iqtisodiyotga integratsiyalashtirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Xorijiy innovatsion investitsiyalarni jalb etish O'zbekiston iqtisodiyotini raqobatbardosh va barqaror rivojlanishga yetaklovchi muhim omillardan biridir. Investitsiya muhitining huquqiy, moliyaviy va texnologik jihatdan takomillashuvi bu jarayonning asosiy kafolatidir.

O'tkazilgan tahlillar asosida quyidagi xulosani qabul qilish mumkin:

- xorijiy davlatlar, yuridik va jismoniy sube'ktlarning innovatsion mablag'larini jalb etish mamlakatdagi siyosiy iqtisodiy muhitga bog'liq;
- xorijiy innovatsion investitsiyalarni jalb qilish aniq strategik yo'nalish bilan bog'liq bo'lgan respublikaning uzoq muddatga belgilangan strategiyasiga bog'liq;
- innovatsion investitsiya mablag'larini jalb etishda davlat tomonidan uning aniq kafolatlash tizimini ishlab chiqish zarur.

Shunga muvofiq quyidagi takliflarni beramiz:

- innovatsion investitsiyalarga oid maxsus "Green Channel" tizimini joriy etish.
- xorijiy investorlar uchun soliq va bojxona imtiyozlarini yanada kengaytirish.

- ilmiy-tadqiqot markazlari va texnoparklar bilan hamkorlikda sarmoya loyihalarini rivojlantirish.

- xalqaro standartlarga mos huquqiy-me'yoriy bazani takomillashtirish.

- investorlar uchun bir darcha (One Stop Shop) xizmatlarini raqamli platformaga o'tkazish.

- xorijiy investorlar uchun qulay huquqiy va iqtisodiy muhit yaratish;

- innovatsion loyihalarni tanlov asosida moliyalashtirish;

- iqtisodiy mintaqalarda mahalliy resurslardan samarali foydalanish;

- ilmiy kadrlar tayyorlash va fan sohasiga investitsiyani oshirish;

- xorijiy investitsiyalarni boshqarish tizimini raqamlashtirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining "Investitsiya faoliyati to'g'risida"gi Qonuni. – 2020- yil 25- dekabr.

2. "Xorijiy investorlarning huquqlarini himoya qilish va kafolatlar to'g'risida"gi Qonun. - 1997- yil 30- aprel.

3. Hoshimov I.M., Safarov SH.X. Innovatsion iqtisodiyot sharoitida investitsiya siyosatini takomillashtirish masalalari. – T.: Iqtisodiyot va ta'lim, 2023.

4. Abdurahmonov Q.N., Rahimov A.A. Investitsiya faoliyati va uning moliyaviy mexanizmi. – T.: "Fan va texnologiyalar", 2022.

5. Nazarov Sh.R. Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda hududiy siyosatning roli. // "Iqtisodiy tahlil" jurnali, №4, 2023.

6. Nurmatov A.B. Innovatsion jarayonlarda investitsiya faoliyatini rivojlantirish istiqbollari. // "Iqtisodiyot va ta'lim", №2, 2024.

QURG'OQCHIL MINTAQALARDA KICHIK AGROBIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI

Quliyev Oxunjon Anvar o'g'li

Buxoro davlat universiteti
iqtisodiyot kafedrası o'qituvchisi

***Annotatsiya.** Mazkur maqolada qurg'oqchil hududlarda kichik agrobiznes subyektlari faoliyatining samaradorligini oshirish yo'llari tahlil qilinadi. Suv resurslaridan oqilona foydalanish, agroteknologiyalarni modernizatsiya qilish, kooperatsiya va marketing tizimlarini rivojlantirish masalalari ilmiy asosda yoritilgan.*

***Kalit so'zlar:** agrobiznes, samaradorlik, qurg'oqchil hudud, suv resurslari, innovatsiya.*

***Абстракт.** В данной статье рассматриваются пути повышения эффективности деятельности субъектов малого агробизнеса в засушливых регионах. Особое внимание уделяется рациональному использованию водных ресурсов, модернизации агротехнологий, развитию кооперации и маркетинговых систем.*

***Ключевые слова:** агробизнес, эффективность, засушливые регионы, водные ресурсы, инновации.*

Ingliz tili muharriri: Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi
Musahhih: Vaxabova Marfua Mirkamalovna
Sahifalovchi va dizayner: Zoirov Sardor Ziyodin o'g'li

2- TOPLAM

2- MAXSUS SON /2025

© Materiallar ko'chirib bosilganda, **“Management and Economics Scientific Research Journal”** jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pulli asosda chop etiladi.

El. pochta: journals@timeedu.uz

Tel.: +998 95 651 90 00

“Management and Economics Scientific Research Journal” jurnali 19.09.2024-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 404368-son reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. Litsenziya raqami:

C-5669639

PNFL: 308906510

Manzilimiz: Toshkent shahar Yakkasaroy tumani
Shota Rustaveli ko'chasi, 114